

Številka: 100-967/2017/2

Datum: 16. 11. 2017

Zadeva: Odgovor v zvezi s priznavanjem in plačilom opravljenih ur na službeni poti na praznik v Republiki Sloveniji

Prejeli smo vaše vprašanje glede priznavanja in izplačila ur v primeru službene poti na praznik v Republiki Sloveniji, ki je z zakonom določen kot dela prost dan. V nadaljevanju navajate primer službene poti, ki je na praznik, dne 31. 10. 2017, trajala 12 ur. Zanima vas, ali v tem primeru pripada javnemu uslužbencu dodatek za delo na dan, ki je z zakonom določen kot dela prost dan in kot ga določa 44. člen Kolektivne pogodbe za javni sektor, in ali se lahko javni uslužbenec odloči za koriščenje ur, ki jih je oddelal na ta dan. Prav tako vas zanima, ali v primeru, ko službena pot traja v soboto ali nedeljo, pripada javnemu uslužbencu dodatek za delo na dan, ki je z zakonom določen kot dela prost dan, in ali ta dodatek pripada tudi tedaj, če javni uslužbenec te ure koristi oziroma na katere dneve lahko javni uslužbenec te ure koristi.

Uvodoma pojasnjujemo, da Ministrstvo za javno upravo ni pristojno za podajo mnenj in odgovorov glede konkretnih primerov, lahko pa podaja neobvezna mnenja in pojasnila sistemske narave v zvezi s tistimi zakonskimi določbami oziroma določbami izvršilnih predpisov, ki sodijo v delovno področje ministrstva. Upošteva je navedeno ugotavljamo, da predpisi, ki urejajo uslužbenski in plačni sistem, ne urejajo posebej dela preko polnega delovnega časa oziroma dela na praznik, predpisi s področja plačnega sistema (ZSPJS in uredba) ter Kolektivna pogodba za javni sektor pa določajo le vrste in višino dodatka za delo preko polnega delovnega časa in za delo na praznik.

Delovni čas je urejen v Zakonu o delovnih razmerjih (Uradni list RS, št. 21/13, 78/13 – popr., 47/15 – ZZSDT, 33/16 – PZ-F, 52/16 in 15/17 – odl. US; v nadaljnjem besedilu: ZDR-1), ki v 166. členu določa, da ima delavec pravico do odsotnosti z dela ob praznikih Republike Slovenije, ki so določeni kot dela prosti dnevi, in ob drugih, z zakonom določenih dela prostih dnevih. Ta pravica pa se delavcu lahko omeji, če delovni oziroma proizvodni proces poteka nepretrgano ali narava dela zahteva opravljanje dela tudi na praznični dan. V primeru odsotnosti z dela ob praznikih pa drugi odstavek 137. člena ZDR-1 določa, da je delodajalec dolžan delavcu izplačati nadomestilo plače, pri čemer je višina tega nadomestila določena v 39. členu Kolektivne pogodbe za negospodarske dejavnosti. Na podlagi devetega odstavka 137. člena ZDR-1 je delodajalec dolžan izplačati nadomestilo plače za tiste dneve in za toliko ur, kolikor znaša delovna obveznost delavca na dan, ko zaradi opravičenih razlogov ne dela.

Ministrstvo za javno upravo sicer ni pristojno za razlago in pojasnila ZDR-1, vendar pa v nadaljevanju v zvezi z obravnavano problematiko navajamo pojasnila Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti:

»Glede **praznikov in dela prostih dni** ZDR-1 v 166. členu določa, da ima delavec pravico do odsotnosti z dela ob praznikih Republike Slovenije, ki so določeni kot dela prosti dnevi, in ob drugih, z zakonom določenih dela prostih dnevih. Ta pravica pa se delavcu izjemoma lahko omeji, če delovni oziroma proizvodni proces poteka nepretrgano ali narava dela zahteva opravljanje dela tudi na praznični dan. Glede na določbo drugega odstavka 137. člena ZDR-1, ima delavec pravico do nadomestila plače za praznične in druge dela proste dni, in sicer za tiste dni in za toliko ur, kolikor znaša delovna obveznost na dan, ko delavec zaradi praznika oziroma dela prostega dne ne dela. V primeru, da pa mora delavec glede na planirano delovno obveznost delati tudi na prazničen oziroma dela prost dan, mu za ta dan ne pripada nadomestilo plače, temveč je delavec upravičen do plačila za delo, ki mu gre po pogodbi o zaposlitvi, ter do dodatka za delo na praznik oziroma dela prost dan, katerega višina se določi s kolektivno pogodbo na ravni dejavnosti (128. člen). Pri izračunu skupnega fonda ur pa mora delodajalec upoštevati tudi praznike in dela proste dni, in sicer na ta način, da se te ure všttevajo v letni fond ur, saj bi jih bil delavec dolžan opraviti, če ne bi bil zaradi praznika oziroma dela prostega dne upravičen do počitka. Delavcu, ki ima na takšen dan sicer planirano delovno obveznost, vendar zaradi praznika oziroma prostega dne ne dela, se te ure prav tako všttevajo v letni fond ur, kot bi dejansko delal, dobi pa le nadomestilo plače.

Obenem bi želeli opozoriti, da je Ustavno sodišče že s sklepom št. U-I-167/96 z dne 13.2.1997 (Odločba US VI, 17) odločalo o pobudi za oceno ustavnosti 63. člena takrat veljavnega zakona o delovnih razmerjih in z njim povezanih določb 68. člena ZDR, ki se vsebinsko bistveno ne razlikujejo od ureditve v sedaj veljavnem ZDR-1. Pobudnik je uveljavljal stališče, da ni v skladu s 14. členom Ustave, ker ni uzakonjeno, da ima tudi delavec, ki sicer dela v turnusu, pa na dan državnega praznika oziroma dela prostega dne ne bi delal, pravico do nadomestila plače oziroma do nadomestnega prostega dne z nadomestilom plače. Ustavno sodišče je v navedeni zadevi pobudo kot očitno neutemeljeno zavrnilo. Iz obrazložitve navedenega sklepa izhaja, da ratio legis določbe prvega odstavka 63. in nanjo vezanega prvega odstavka 68. člena ni, da bi praznik zaposlenim kaj prinašal (konkretno: plačani počitek), temveč v namenu ustvariti državljanom možnost, da se bodo na ta dan posvetili praznovanju, ne da bi bil zaradi tega oškodovan njihov osebni ali družinski proračun. Nihče tudi nima pravice do nadomestila plače za dneve, ki niso določeni kot njegovi delovni dnevi, kolikor praznik pade na tak dan.

Prav tako je Ustavno sodišče leta 1999 zavrnilo tudi pobudo za oceno ustavnosti drugega odstavka 63. člena Zakona o delovnih razmerjih, v kateri sta pobudnika uveljavljala stališče, da ni v skladu s 14. členom Ustave, ker ni uzakonjeno, da ima tudi delavec, ki dela v turnusu, in mora po razporedu dela na dan državnega praznika oziroma dela prostega dne delati, pravico do nadomestnega prostega dne z nadomestilom plače. V obrazložitvi je sodišče navedlo, da je načelu enakosti zadoščeno s tem, da je vsakdo, ki bi moral po normalnem razporedu dela delati na dan praznika, upravičen do ene od bonitet, ki ju prinašata bodisi prvi (pravica do počitka) bodisi drugi odstavek (pravica do povečane plače) 63. člena zakona o delovnih razmerjih.«.

Upoštevaje navedeno, javnemu uslužbencu, ki mu je odrejena službena pot na dan praznika, na katerega sicer običajno ne opravlja svoje delovne obveznosti, pripada plačilo za delo na ta dan in dodatki, ki mu v skladu s Kolektivno pogodbo za javni sektor pripadajo za delo na praznik (44. člen KPJS). Javni uslužbenec ne more hkrati prejeti nadomestila plače in plačila za delo.

V primeru, da bi delal preko polnega delovnega časa, mu pripada tudi plačilo za delo preko polnega delovnega časa, skupaj z dodatkom za delo preko polnega delovnega časa (45. člen KPJS). V zvezi s tem pa posebej opozarjamo, da če gre za javnega uslužbenca, ki je uvrščen v plačno skupino B, mu dodatek za delo preko polnega delovnega časa ne pripada (četrti

odstavek 23. člena ZSPJS v povezavi z uredbo, ki ureja plače direktorjev, in ki položaje, ki sodijo v plačno skupino B, določa v 1. členu).

Glede možnosti koriščenja ur pojasnujemo, da na podlagi drugega odstavka 19. člena Uredbe o delovnem času v organih državne uprave pa lahko javni uslužbenec nadure izkoristi v obliki prostih ur oziroma celodnevne odsotnosti, ali pa jih prenese v presežek oziroma primanjkljaj obveznih ur v okviru premakljivega začetka oziroma konca delovnega časa, v razmerju ena proti ena, pri čemer mu pripada plačilo dodatkov za delo v manj ugodnem delovnem času. V primeru, da koristi proste ure, mu torej še vedno pripada plačilo dodatkov za delo v delovnem času, ki je manj ugoden. Vendar pa je treba upoštevati, da je treba nadurno delo vnaprej pisno odrediti, pri čemer je za načelnika UE treba upoštevati, da sodi v plačno skupino B, za katero velja, da skladno z ZSPJS tem javnim uslužbencem dodatek za delo preko polnega delovnega časa ne pripada.

Glede štetja ur na službeni poti pa je Ministrstvo za javno upravo pripravilo obsežna pojasnila, ki ste jih prejeli, dodatno pa pojasnujemo še, da je sobota delovni dan in zato javnim uslužbencem za morebitno delo na ta dan ne pripadajo nobeni dodatki iz naslova dela v delovnem času, ki je manj ugoden.

Za delo v soboto, ki je sicer dela prost dan, če je delovna obveznost razporejena na pet dni v tednu, tako javnemu uslužbencu pripada le plačilo za delo preko polnega delovnega časa, torej plačilo opravljenih ur z dodatkom za nadurno delo. Glede koriščenja ur pa se tudi v tem primeru upošteva določba drugega odstavka 19. člena Uredbe o delovnem času v organih državne uprave, seveda pa je treba tudi pri tem upoštevati določbe glede pravic javnih uslužbencev iz plačne skupine B.

S spoštovanjem,

mag. Igor Kotnik
generalni direktor